

PRÁVNÍ A EKONOMICKÉ ASPEKTY EXISTENCE MUZEJNÍCH SPOLKŮ A KLUBŮ

MINISTERSTVO
KULTURY

Ministerstvo kultury

Nostický palác

20. 10. 2016

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK

➤ DEFINICE PODLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU - I.

(zákon č. 89/2012 Sb. = NOZ)

- účelové univerzální společenství osob charakterizované jejich společným zájmem
- právnická osoba utvořená z vůle alespoň 3 osob
- zakladatelem mohou být jak fyzické, tak právnické osoby, pokud jejich účast není vyloučena jiným předpisem
- základním principem je dobrovolnost vstupu i výstupu ze spolku, oddělení majetku
- principy spolkové autonomie upravují vnitřní předpisy spolku (zejména stanovy)

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK

➤ DEFINICE PODLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU (NOZ) - II.

- **Společný zájem**, který vede k založení spolku, musí reálně existovat již při založení, nemusí se však nutně omezovat tzv. vzájemnou prospěšností
- Aspekty společného zájmu se mohou i kombinovat:
 - advokační účel (ochrana společných zájmů sdružených osob nebo zájmů osob spojených určitou charakteristikou)
 - dosažení společného cíle (kulturní, vzdělávací atd.)
 - individuální i veřejně prospěšný zájem (mající vztah k osobám stojícím mimo spolek)

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK (pravidla podle NOZ)

- **Zásada spolkové samosprávy** - stát není oprávněn zasahovat do rozhodnutí orgánů spolku = naplnění ústavního principu odluky soukromoprávních korporací od státu
- **Svoboda rozhodnutí o vstupu do spolku / vystoupení ze spolku** - je osobní povahy a nemá majetkový obsah, s tímto principem však není v rozporu ustanovení a úprava postavení členů ve vnitřních stanovách spolku včetně určených podmínek tohoto aktu
- **Členové neručí za dluhy spolku** – ani v případě, že se na vzniku dluhu podíleli (*oddělení majetku spolku od majetku členů*)

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK (pravidla podle NOZ)

- **Název spolku** – musí obsahovat označení právní formy (bud' slovem nebo zkratkou „z.s.“)
- **Hlavní činností spolku** - nesmí být podnikání či jiná výdělečná činnost (ta může být pouze vedlejší hospodářskou činností, k podpoře či vytváření podmínek pro realizaci hlavní činnosti spolku), porušení této zásady je důvodem pro zrušení spolku, pokud spolek vytvoří zisk, může být použit pouze pro realizaci společného zájmu (spolkovou činnost, včetně správy spolku)
 - náklady na správu = náklady, které souvisejí s hlavní činností spolku - tj. fungování spolkových orgánů i realizace aktivit tvořících hlavní činnost spolku
 - příspěvek na částečnou úhradu nákladů k naplnění účelů spolku není výdělečnou činností

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK – ZALOŽENÍ A VZNIK

- **Spolek je založen** - přijetím stanov (buď zakladatelskou smlouvou uzavřenou konvenčním způsobem nebo přijetím stanov ustavující schůzí - proceduru jednoznačně upravuje NOZ), je předepsána forma prezenční listiny ustavující schůze, stanovy musí existovat písemně, po vzniku spolku mohou být stanovy změněny pouze usnesením členské schůze
- **Stanovy** - musí minimálně obsahovat:
 - Název a sídlo spolku
 - Účel spolku (jasně formulovaný společný zájem)
 - Podmínky pro členství ve spolku
 - Určení práv a povinností členů nebo určení způsobu, jakým budou práva a povinnosti členům vznikat (NOZ neobsahuje žádná ustanovení, kromě principu dobrovolnosti vstupu i výstupu ze spolku, která musí stanovy obsahovat, plně tedy záleží na dohodě zakladatelů o obsahu stanov nebo na usnesení ustavující schůze spolku)
 - Určení statutárního orgánu
- **Spolek vzniká** - na základě registračního principu podle českého právního řádu,
 - NOZ v případě stanov určuje pouze povinnost zveřejnění jejich úplného znění v sídle spolku, **úprava pro veřejné rejstříky však publikační povinnost stanov jednoznačně ukládá i pro spolky !!!**

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK – OBVYKLÁ PRÁVA ČLENŮ

- právo účasti na jednání zastupitelského orgánu spolku,
- právo na informace o činnosti spolku a o činnosti jednotlivých orgánů (může být stanovena škála od pouhého předkládání informací členům přes právo nahlížet do listin spolku po zpřístupnění listin v neveřejné části webových stránek spolku),
- právo podílet se na výstupech činnosti spolku (právo na služby poskytované spolkem, účast na organizovaných akcích, materiální výstupy z činnosti spolku),
- právo na majetkové výhody (poskytování různých příspěvků členům spolku nesmí mít charakter podílu na zisku)
- právo být volen do orgánů spolku, používat označení člena spolku.
- **Členská schůze jako členský zastupitelský orgán** - nemusí být nejvyšším orgánem spolku (§ 247 odst. 2 a 2 NOZ) – pak je ale výrazně omezeno právo členů podílet se na rozhodování o základních záležitostech spolku, jako je obsah stanov, základní směřování činnosti spolku, volba statutárního orgánu

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

SPOLEK – OBVYKLÉ POVINNOSTI ČLENŮ

- podílet se na činnosti spolku (včetně osobní aktivity v rozsahu určeném stanovami podle konkrétního zaměření spolku)
- platit členské příspěvky (jsou-li stanoveny; jsou jedním z hlavních zdrojů pro financování činnosti a správy spolku)
- Zákon připouští kategorizaci členství, které se pojí s různými právy a povinnostmi (musí být podrobně vymezeno ve stanovách včetně aktivního/pasivního volebního práva):
 - Fyzické osoby
 - Právnícké osoby
 - Řádné - mimořádné – čestné – přidružené – zahraniční členství
 - Členství víceúrovňové
 - Stanovy musí upravit i podmínky pro změnu jednoho typu členství na jiný (zejména s hlasovacím právem)

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

USTAVUJÍCÍ SCHŮZE SPOLKU

- Postup je upraven v §222 - §225 NOZ a dále lze použít §§ 248 -253 NOZ
- Schůzi svolává SVOLAVATEL vhodným způsobem (= dostupným všem potenciálním zájemcům) nejméně 30 dnů před jejím konáním
- Pozvánka na ustavující schůzi musí obsahovat:
 - místo, čas a program jednání
 - možnost odvolání nebo odložení konání schůze
- Svolavatelem může být fyzická nebo právnická osoba,
- Svolavatel předkládá také návrh stanov, ověřuje správnost a úplnost listiny přítomných, případně prověřuje splnění podmínek pro členství (pokud to nebylo provedeno předem)
- Počet účastníků ustavující schůze není omezen, mohou se jí účastnit i osoby, které svolavatel primárně neoslovil, pokud splňují podmínky pro členství, které jsou v návrhu stanov.

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

KLUB PŘÁTEL

- Zakládán zpravidla jako sdružení osob nebo společnost podle §2716-2746 NOZ, není právnickou osobou, neřídí se regulací, které podléhají právnické osoby
- společníci se podílejí na dosažení smluvně sjednaného cíle
 - vlastní činností
 - poskytováním peněz (otázka samostatného účtu klubu, není-li právnickou osobou)
 - poskytováním věcí
- o společných zájmech rozhodují prostou většinou (každý společník /člen/ má 1 hlas)
- právně odpovídají jako jednotlivé fyzické osoby, dluhy jsou všichni vázáni společně a nerozdílně
- zákaz konkurenčního jednání
- společník může vystoupit, ale nesmí tím ohrozit společný zájem ostatních
- Klub jako samostatná organizace „*sui generis*“ v rámci příspěvkové organizace není optimální stav, zejména pokud Klub členské příspěvky vybírá na svůj účet muzea/galerie

PRÁVNÍ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

KLUB PŘÁTEL

- Provozuje-li muzeum klub přátel, je nezbytné zajistit:
- souhlas zřizovatele:
 - se závazky plynoucími z činnosti klubu
 - s přijímáním darů (členský příspěvek)
- činnost klubu zakotvit ve zřizovací listině ve 3 ohledech
 - možnost specializovaných návštěv zvláštním skupinám návštěvníků v muzeu
 - možnost spolupráce v oboru své činnosti s muzeem, dalšími právníckými osobami, zahraničními partnery apod. a vystupování jejich jménem
 - možnost volného vstupu pro členy klubu

EKONOMICKÉ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

KLUB PŘÁTEL

- **Rizika pro příspěvkovou organizaci (PO) při chybném založení**
 - PO nesmí zakládat právnické osoby nebo vstupovat do závazků mimo rozsah své zřizovací listiny
 - možný konflikt s ustanovením o hospodárném vynakládání finančních prostředků k naplňování hlavního předmětu činnosti muzea a úkolů plynoucích ze zřizovací listiny (*§ 53 zákona č. 218/2000 Sb., respektive § 28 zákona č. 250/2000 Sb.*)
 - nebezpečí krácení příspěvku na činnost PO o částku získanou z členských příspěvků Klubu
 - problematika pojištění odpovědnosti z činnosti Klubu (pokud sám není samostatnou PO)
- Organizace Klubu přátel a výběr členských příspěvků se může dostat do rozporu s výše uvedenými zákony:
 - Vybrané členské příspěvky do Klubu = dar muzeu/galerii – nezbytný souhlas zřizovatele a existence darovací smlouvy od jednotlivých členů
 - Organizace Klubu ve státní PO = jiná činnost podle § 63 zákona č. 218/2000 Sb., pokud nebude uvedena ve zřizovací listině před započítáním této činnosti, jedná se o neoprávněné nakládání s prostředky státního rozpočtu

EKONOMICKÉ ASPEKTY EXISTENCE SPOLKŮ A KLUBŮ

MUZEJNÍ SPOLEK NEBO KLUB PŘÁTEL (podle NOZ)

- BENEFITY:
 - samostatná právnická osoba podle §214 a násl. zákona č. 89/2012 sb. (NOZ)
 - vlastní IČO a možnost smluvních závazků a odpovědnosti
 - hospodaří na svůj účet a podle svého společného zájmu a činnosti plynoucí ze stanov
 - vzájemná nezávislost v otázkách vlastního fungování
- Nastavení pravidel spolupráce prostřednictvím smlouvy mezi mateřským muzeem a muzejním spolkem, včetně nastavení odpovědností muzea a spolku
- Muzeum, pokud to umožňuje jeho zřizovací listina, může být jako právnická osoba jedním z členů spolku, pro snazší organizaci může svého zástupce delegovat jako tajemníka spolku (přesné kompetence by měli být předmětem stanov spolku)

SHRNUTÍ

- Muzejní spolky a kluby přátel galerií by se měly transformovat podle ustavení § 214 a následujících zákona č. 89/2012 Sb. (NOZ)
 - pozor u již existujících spolků, které vznikly podle zákona o občanských sdruženích – transformace stanov podle NOZ musí být ukončena do 31. 12. 2016
- výhody jasně nastavených vztahů o spolupráci mezi stranami (muzeem a spolkem)
- nezávislé hospodaření s finančními prostředky podle právních předpisů
- spolek může být příjemcem státních i dalších dotací a svou činností může přispívat k rozvoji muzea
- vzor základní podoby stanov spolku v doprovodných materiálech z dnešního semináře

DĚKUJEME ZA VAŠI POZORNOST

ONDŘEJ KAŠPAŘÍK

Odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR

Ondrej.Kasparik@mkcr.cz

PhDr. MAGDA NĚMCOVÁ

Odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií MK ČR

magda.nemcova@mkcr.cz